

POSTANOWIENIE

3 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 3 marca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku U. K.

z udziałem A. G.

o stwierdzenie nabycia spadku,

na skutek skargi kasacyjnej U. K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z 8 października 2020 r., II Ca 305/20,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
2. **zasądza od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od doręczenia wnioskodawczynie odpisu niniejszego postanowienia, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego;**
3. oddala wniosek adwokata K.K. w przedmiocie zasądzenia wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną wnioskodawczynie w postępowaniu kasacyjnym.

[dr]

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego co do przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wnioskodawczyni wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), z uwagi na zaniechanie przeprowadzenia przez Sąd *ad quem* dowodów z przesłuchania stron, z przesłuchania biegłego grafologa i z oryginału dokumentu testamentu notarialnego z 15 stycznia 2015 r. i naruszenie art. 382 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. Szczególna podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga przy tym samodzielnego, czyli odrębnego od podstaw kasacyjnych wskazania i wykazania naruszenia konkretnego przepisu prawa (procesowego lub materialnego), które jest oczywiste i bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęte skargą orzeczenie jest wadliwe i dlatego skarga powinna być przyjęta do rozpoznania.

Uzasadnienie wniosku oparte na tej przesłance wymaga przedstawienia argumentacji prawnej zmierzającej do wykazania kwalifikowanego naruszenia powołanych w skardze przepisów prawa, możliwego do stwierdzenia bez merytorycznej analizy zaskarżonego orzeczenia oraz podstaw kasacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z 5 października 2007 r., III CSK 216/07 i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11). Uzasadnienie wniosku nie może sprowadzać się do powtórzenia, choćby w zmodyfikowanej formie, uzasadnienia podstaw kasacyjnych, jak również być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny ich zasadności.

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z motywami zaskarżonego postanowienia nie potwierdza tezy skarżącej o oczywistej zasadności skargi.

Analiza uzasadnienia zaskarżonego postanowienia nie wskazuje na istnienie uchybień konstrukcyjnych, które uniemożliwiałyby jednoznaczne określenie podstawy faktycznej sprawy i zweryfikowanie oceny prawnej przyjętej przez Sąd Okręgowy. Ustalenia faktyczne Sądów *meriti* są przy tym dla Sądu Najwyższego wiążące i niemożliwe wprost do zakwestionowania w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Z ustaleń tych wynika, że testament będący podstawą dziedziczenia został sporządzony przez spadkodawczynię osobiście i podpisany; spełnia on wymagania formalne określone w art. 950 k.c. Sąd drugiej instancji nie znalazł podstaw do zakwestionowania świadomości testatorki w chwili testowania w rozumieniu art. 945 § 1 pkt 1 k.c. W tym zakresie wskazał, że na uzasadnione wątpliwości co do świadomego powzięcia przez nią decyzji i wyrażenia ostatniej woli nie wpływają podniesione przez skarżącą argumenty dotyczące stanu zdrowia spadkodawczyni w chwili testowania i dolegliwości, na które cierpiała w tym czasie i w okresie poprzedzającym akt testowania. Testament sporządzony przez spadkodawczynię jest zatem ważny.

W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku wystarczające jest przedłożenie wypisu testamentu notarialnego, który ma moc oryginału aktu notarialnego. Wypis przedstawiony przez uczestnika zawierał adnotację o złożeniu podpisów, w tym przez spadkodawczynię, na oryginale aktu notarialnego. Zatem

brak było podstaw do dopuszczenia dowodu z oryginału testamentu, skoro wypis z aktu stwierdzającego testowanie i treść testamentu potwierdzał, że testament został podpisany. Z opinii biegłego grafologa wynikało zaś, że złożony podpis pod testamentem jest podpisem testatorki. Wbrew twierdzeniom skarżącej nie było konieczne dopuszczenie dowodu z przesłuchania biegłego grafologa, gdyż fakt ten został potwierdzony w sporządzonej opinii, która była spójna i logiczna.

Dowód z przesłuchania stron nie ma charakteru obligatoryjnego, a potrzeba jego przeprowadzenia aktualizuje się wtedy, gdy sąd uzna, że dotychczasowe wyniki postępowania dowodowego nie świadczą o wyjaśnieniu faktów istotnych dla rozstrzygnięcia. Zaniechanie przez sąd przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron nie stanowi zatem naruszenia art. 299 k.p.c., skoro w ocenie sądu fakty istotne zostały już wyjaśnione. Wykorzystanie tego dowodu ma charakter subsydiarny, odnosi się do przypadku braku dowodów lub ich wyczerpania wobec niewyjaśnienia istotnych faktów w sprawie (np. wyroki Sądu Najwyższego: z 18 lutego 2010 r., II CSK 369/09; z 16 października 2016 r., V CSK 52/16). Wnioskodawczyni nie wnioskowała o przeprowadzenie takiego dowodu. Sąd zaś nie znalazł podstaw do działania w tym zakresie z urzędu, gdyż istotne okoliczności stwierdzające nabycie spadku przez uczestnika zostały wyjaśnione, a więc nie można uznać, że dowód ten był konieczny, gdyż ma on jedynie charakter pomocniczy przy ustaleniu istotnych faktów.

Sąd jest związany żądaniem zawartym we wniosku i nie może orzekać ponad żądanie, gdyż stanowiłoby to naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. W postępowaniu nieprocesowym o stwierdzenie nabycia spadku niedopuszczalne jest dokonywanie oceny czy poszczególni spadkobiercy są godni dziedziczenia. Podniesiona przez skarżącą niegodność dziedziczenia mogła być przedmiotem oceny jedynie w procesie, jednak skarżąca nie wytoczyła powództwa o wydanie w tym przedmiocie orzeczenia w wyznaczonym terminie przez sąd.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 520 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1964 ze zm.), orzeczono jak w sentencji.

Wniosek pełnomocnika z urzędu reprezentującego wnioskodawczynię nie mógł być uwzględniony, gdyż został nieprawidłowo sformułowany. Wniosek ten mógł dotyczyć jedynie rozstrzygnięcia o kosztach wydawanego po merytorycznym rozpoznaniu skargi kasacyjnej, ponieważ w fazie przedsądu, gdyby miał zakończyć się odmową przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie może być mowy o obciążeniu kosztami tej strony postępowania, która skargi nie wniosła, a tym bardziej o zasądzeniu od niej wynagrodzenia należnego pełnomocnikowi z urzędu reprezentującemu przeciwnika procesowego.

Marta Romańska

[dr]

[a.ł]